

Seudullisen kaupunkipyöräpalvelun hankinnan puitejärjestelyyn liittyminen

YLKV 08.10.2024 § 88

505/02.08.00.03/2024

Lisätiedot:

Kuntatekniikkapäällikkö Anna Ahtila, puh. 050 544 6427
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Seudullisen kaupunkipyöräpalvelun hankinnan valmistelua ja tarvittavien selvitysten laatimista on tehty yhteistyössä seudun kuntien ja HSL:n kanssa. Selvitysvaiheessa seudun kunnista on mukana Kauniaisten lisäksi Espoo, Helsinki, Vantaa, Sipoo, Kirkkonummi, Siuntio, Tuusula, Kerava, Hyvinkää ja Nurmijärvi. Palvelun hankintavaiheen osapuolet tarkentuvat syksyllä 2024, kun kunnat ovat päättäneet osallistumisesta puitesopimukseen. Pääkaupunkiseudun kaupunkiliikenne Oy vastaa projektinjohdosta sekä hankinnan valmistelusta ja kilpailuttamisesta tiiviissä yhteistyössä muiden osapuolten kanssa. Hankinta-, toteutus- ja ylläpitovaiheen tehtävät ja vastuut on kuvattu tarkemmin **liitteenä** olevissa hankesuunnitelmassa ja yhteistyösopimuksessa.

Yhteiskäyttöiset kulkuvälineet ovat vakiinnuttaneet asemaansa osana kaupunkien liikennejärjestelmää: ne sujuvoittavat kaupunkilaisten liikkumista ja parantavat joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä matkaketjujen toimivuutta. Kaupunkipyöräjärjestelmä lisää mahdollisuuksia pyörän käyttöön ja toimii liityntämahdollisuutena joukkoliikenteeseen. Kauniaisten kaupunki on asettanut tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Kaupunkipyöräpalvelu tukee useaa hiilineutraali Grani 2030 -tiekartan toimenpidettä kuten pyöräilyn edellytyksien parantamista.

Kaupunkipyöräpalvelujen lisäksi Helsingin seudulla on useita markkinaehtoisesti toimivia mikroliikkumisen palveluntarjoajia, jotka toimivat alueilla, missä käyttäjiä on eniten ja matkoista saataville tuloille on suurin potentiaali. Vastaavia haasteita ei ole ollut kaupunkipyörillä. Merkittävin ero markkinaehtoisesti toimivan palvelun ja kunnan hankkiman palvelun välillä on kunnan mahdollisuus vaikuttaa palvelun ominaisuuksiin, sijoitteluun, hinnoitteluun, laatuun, käyttökauteen, palvelualueeseen ja vastuullisuuteen. Kaupungin hankkimalla palvelulla voidaan varmistaa tasa-arvoinen ja luotettava yleispalvelutaso sekä saada kaupunkipyöräpalvelusta vakiintunut osa joukkoliikennejärjestelmää.

Kaupunkipyöräjärjestelmän hankinnan kuvaus ja aikataulu

Valmisteilla oleva kaupunkipyöräpalvelu hankitaan palveluna. Palveluntuottaja vastaa pyörien ja laitteiden hankinnasta, ylläpidosta ja huollosta sekä palvelun toteuttamisesta. Kaupunkipyöräpalvelun kilpailuttamisessa sovelletaan neuvottelumenettelyä niin, että hankinta tehdään julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) mukaisena puitejärjestelynä.

Aikataulu edellyttää, että kunnat päättävät osallistumisesta hankintamenettelyyn syys-lokakuussa 2024. Kaupunkiliikenne Oy odottaa saavansa kuntien vastaukset 10.10. mennessä. Alustava hankintailmoitus ja osallistumispyyntö on tarkoitus julkaista lokakuussa. Tammi-helmikuussa 2025 pidetään neuvottelut tarjoajien kanssa, helmikuussa julkaistaan lopullinen tarjouspyyntö ja maaliskuussa suoritetaan pyörien käyttäjätestit ja tarjousten laadulliset arvioinnit.

Osallistuminen puitesopimusjärjestelyyn ei velvoita palvelun hankkimiseen, mutta se on edellytys mahdollisesti myöhemmin tehtävälle hankintasopimukselle.

Hankittavan palvelun kuvaus

Uuden kaupunkipyöräjärjestelmän hankinnassa tärkeitä ominaisuuksia ovat seudullisuus, järjestelmän toimivuus, helppokäyttöisyys ja taloudellinen tehokkuus. Käyttäjän näkökulmasta on tärkeää, että yhdellä rekisteröitymisellä pääsee käyttämään samalla teknologialla ja toimintalogiikalla toimivaa kaupunkipyöräjärjestelmää koko seudulla. Tämä parantaa kaupunkipyöräjärjestelmän käyttökokemusta ja mahdollistaa palvelun sujuvan käytön joukkoliikennematkan alku- ja loppupäässä.

Puitesopimus ei itsessään velvoita pyörien hankkimiseen vaan ainoastaan mahdollistaa pyörien hankkimisen seudullisella puitesopimuksella. Kauniainen päättää osallistumisestaan kaupunkipyöräjärjestelmään ja tekee mahdolliset hankintapäätökset kaupunkipyöräjärjestelmästä vasta puitejärjestelyn toteuduttua ja kustannusten tarkennuttua aikaisintaan keväällä 2025. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Kauniaisten on mahdollista hankkia kaupunkipyöräpalvelu halutussa laajuudessaan puitejärjestelyn voimassaoloaikana (neljä vuotta) niin, että palvelusopimus päättyy yhtäaikaisesti seudun muiden palveluiden kanssa. Kauniaisten on mahdollista hankkia palvelu joko vuodesta 2026 lukien tai optiolla myöhemmin alkamaan vuosien 2027-2029 aikana tai olla osallistumatta ollenkaan kaupunkipyörien hankintaan.

Hankesuunnitelmassa ehdotettu kattava laajuus olisi 100 pyörää ja 14 virtuaaliasemaa. Virtuaaliasema tarkoittaa katuun maalattua pyörien jätto- ja noutoaluetta, joille pyörien jättäminen on mahdollista. On huomioitava, että puitesopimuksen turvin voi järjestelmän laajuutta säätää hankesuunnitelmassa ehdotetusta. On myös mahdollista vaikuttaa pyörien pysäköintiratkaisuun vielä hankintavaiheessa. On mahdollista esimerkiksi aloittaa huomattavasti pienemmällä määrällä kaupunkipyöriä ja asemia kuin mihin hankesuunnitelma perustuu. Keskeisenä periaatteena on viedä asemat sinne, missä kaupunkipyörille on eniten kysyntää ja siten palvelulla on parhaat edellytykset menestyä. Puitesopimusjärjestely mahdollistaa myös lisähankinnat hankesuunnitelman laajuudesta poiketen.

Hankinnassa pyörien laatuvertailussa painotetaan etenkin erinomaista käyttäjäkokemusta sekä pyörien ajomukavuuden että pyörien käyttöönoton ja palautuksen osalta. Koska tavoitteena on hankkia taloudellisesti tehokas ja käyttäjille edullinen järjestelmä, hankinnan lähtökohdaksi on valittu mekaaniset, lihasvoimin toimivat pyörät. Espoon kaupunki on päätyvässä mekaanisiin pyöriin ja on hyvin suositeltavaa, että Kauniaisisissa olisi käytössä sama pyörätyyppi kuin Espoossa, jotta järjestelmän seudullisuus ei kärsisi. Vaikka sähkökäyttöiset pyörät todennäköisesti houkuttelisivat lisää käyttäjiä, ei voida taata, että käyttömaksuilla saataisiin katettua sähköavusteisen järjestelmän korkeampia kustannuksia.

Järjestelmän tekniset ominaisuudet tarkentuvat hankintavaiheessa. Optiot mahdollistavat palvelun kehittämisen kuten verkoston laajentamisen.

Kaupunkipyöräpalvelun kustannukset

Seudullista kaupunkipyöräpalvelua rahoitetaan kaupungin rahoitusosuudella, palvelun sponsorituloilla, käyttäjätuloilla ja mahdollisesti ulkomainonnalla.

Palveluntuottaja perii kultakin kunnalta vuosimaksun kaupunkipyöräpalvelun toteuttamisesta. Kauniaisten osuus seudullisen kaupunkipyöräpalvelun toteuttamisesta perustuu palveluntarjoajan tarjoukseen palvelun tuottamisesta Kauniaisten alueella määritetyn palvelun laajuuden perusteella.

Kauniaisten kaupunkipyöräpalvelun nettokustannusarvio on laskettu alustavien markkinavuoropuheluiden perusteella tässä hankesuunnitelmassa esitetyllä pyörä- ja asemamäärällä sekä konseptilla, joka perustuu 100 mekaaniseen pyörään ja 14 virtuaaliseen asemaan sekä muutamaaan digitaaliseen ulkomainoslaitepaikkaan.

- a) Arvio bruttokustannuksesta/vuosi: 82 935,24 – 284 098,58 €
- b) Arvio mainos-, sponsori- ja brändituloista /vuosi: 70 000 € - 130 000 €
- c) Arvio lipputuloista/vuosi: 11 256 €/vuosi
- d) Arvio nettokustannuksesta/vuosi: -58 320,76 € - 202 842,58€

Kunta päättää tarjouspyyntöasiakirjojen valmistelun yhteydessä, voiko palveluntuottaja saada kunnan alueella oleviin kaupunkipyöräasemiin liittyen mainoslaitteiden sijoituspaikkoja, joista kunnalle tulevilla mainostulokorvauksilla kunta voi saada alennusta kaupunkipyöräpalvelun palvelumaksuihin sen mukaan, kuin kaupunkipyöräpalvelusopimuksessa määritellään.

Yhteistyösopimukseen on kirjattu malli, jolla mainos- ja sponsoritulot jaetaan. Kunta saa hyväkseen omalle alueelleen mahdollisesti sijoitettaviksi hyväksymistään kaupunkipyöräjärjestelmään liittyvistä mainostauluista saatavat ja kaupunkipyörösopimuksen perusteella määräytyvät mainostulot. Kaupunkipyöräpalvelun pääsponsorin kaupunkipyöräbrändistä suorittama sponsorimaksu jaetaan kuntien kesken kussakin kunnassa kaupunkipyöräpalvelun käytössä olevien kaupunkipyörärien määrän suhteessa.

Yhteistyösopimukseen on kirjattu malli järjestelmän yhteisten kustannusten jaosta. Lähtökohta on, että sopijapuolet eivät maksa toisilleen sopimuksen piiriin kuuluvien palvelujen tuottamisesta, ellei erikseen ole toisin sovittu. Se osa yhteisistä kustannuksista, joka ei jää HSL:n vastuulle, jaetaan kuntien kesken kussakin kunnassa olevien kaupunkipyörärien määrän suhteessa.

Ennen kilpailutusta kuntien tulee sitoutua osallistumaan puitejärjestelynä toteutettavaan hankintaan sekä hyväksyä osapuolten välisen yhteistyösopimuksen ehdot. Hankintamenettelyyn ja puitesopimukseen osallistuminen ei sido kuntaa hankintaan ja mahdollinen hankintapäätös tullaan tekemään myöhemmin. Yhteistyösopimukseen sitoutuneet kaupungin ja kunnat eivät seuraavan neljän (4) vuoden aikana, jolloin puitesopimus on käytettävissä, voi hankkia muuta kaupungin järjestämää kaupunkipyöräpalvelua.

Todettakoon, että yhdyskuntavaliokunnan talousarviovalmistelu vuodelle 2025 ei sisällä määrärahaesitystä kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöönottoon. Myöskään kaupunkiratahankkeen ja siihen kiinteästi liittyvän pyöräbaanan rakentamisen sekä asemanseutujen keskeneräisyyden kannalta ei kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöönotto nopeimmassa mahdollisessa aikataulussa ole mahdollista.

Aikataulusyistä esitetään, että tämä pykälä tarkistetaan kokouksessa.

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Yhdyskuntavaliokunta päättää

- merkitä hankesuunnitelma valmistelun seudullisen kaupunkipyöräpalvelun hankinnasta tiedoksi ja hyväksyä siihen sisältyvät periaatteet jatkovalmistelua varten
- että Kauniainen osallistuu puitejärjestelyyn kaupunkipyöräpalvelun hankinnan kilpailutusta varten
- valtuuttaa Kaupunkiliikenne Oy:n kilpailuttamaan seudullisen kaupunkipyöräpalvelun hankinnan seudullisessa kaupunkipyöräpalvelun yhteistyösopimuksessa ja hankesuunnitelmassa kuvatuilla periaatteilla
- hyväksyä Seudullisen kaupunkipyöräpalvelun yhteistyösopimuksen sekä valtuuttaa yhdyskuntatoimenjohtajan tarvittaessa tekemään siihen vähäisiä muutoksia ja allekirjoittamaan sen
- todeta, että seudullisen kaupunkipyöräpalvelun mahdollisesta hankinnasta

tehdään erillinen päätös kilpailutuksen päätyttyä
tarkistaa tämän pykälän kokouksessa

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

Hankesuunnitelma

Oheismateriaali:

Hankintasuunnitelma, tiivistelmä
Yhteistyösopimus, luonnos

Jakelu:

Pääkaupunkiseudun kaupunkiliikenne Oy